

Kehitysvammaisten koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta

SOS 21.04.2021 § 47

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen perustuu perusopetuslakiin (8 A luku). Jos kunta järjestää tai hankkii aamu- ja iltapäivätoimintaa, tulee sitä tarjota kunnassa toimivien koulujen ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille sekä muiden vuosiluokkien osalta perusopetuslain 17 §:n 1 momentissa tarkoitetuille oppilaille (erityisopetuksen oppilaat) kunnan päättämässä laajuudessa.

Keuruulla sivistystoimi on vastannut ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaiden aamu- ja iltapäivätoiminnasta. Perusturva on järjestänyt kehitysvammaisten perusopetuksessa olevien lasten ja nuorten aamu- ja iltapäivätoiminnan kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain perusteella. Erityishuoltolaki on muuhun lainsäädäntöön nähden toissijainen. Yleislain mukaiset palvelut ovat lähtökohtaisesti ensisijaisia suhteessa erityislain nojalla myönnettäviin palveluihin. Kaikissa muissa Keski-Suomen kunnissa myös kehitysvammaisten koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta on sivistystoimen järjestämää.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on tukea kodin ja koulun kasvatustyötä sekä lapsen tunne-elämän kehitystä ja eettistä kasvua. Lisäksi aamu- ja iltapäivätoiminnan tulee edistää lasten hyvinvointia ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa sekä ennaltaehkäistä syrjäytymistä ja lisätä osallisuutta.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tulee tarjota lapsille monipuoliset mahdollisuudet osallistua ohjattuun ja virkistävään toimintaan sekä mahdollistaa lepo rauhallisessa ympäristössä, ammattitaitoisen ja tehtävään soveltuvan henkilön valvonnassa.

Opetushallitus päättää tässä laissa tarkoitetun aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä (aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet). Opetushallitus valmistelee perusteet yhteistyössä sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen kanssa.

Perusturvan järjestämä kehitysvammaisten koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta, Niittyvillat, on toteutettu Aurinkolinnan tiloissa, siten että käytössä on ollut yksi huone, inva WC ja eteisaula. Toimitila on mitoitettu enintään kahdeksalle koululaiselle. Koululaisia toiminnassa on nyt kymmenen, ensi syksynä 11, joten käytössä oleva tila on riittämätön.

Perusturvan aamu- ja iltapäivätoiminnassa on työskennellyt kaksi osa-aikaista aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajaa vakinaisessa palvelusuhteessa. Määräaikaisessa palvelusuhteessa on ollut 1-2 ohjaajaa ja lisäksi on jouduttu turvautumaan ostopalveluun. Toimintaan varattu määräraha vuonna 2021 on 115.920€. Erityishuoltolain mukaisten lasten ja nuorten osalta osa kuljetuspalveluiden kustannuksista on vammaispalvelujen vastuulla.

Aamu- ja iltapäivätoiminta pohjautuu perusopetuksen arvoihin, joita ovat ihmisoikeudet, tasa-arvo, demokratia, luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön elinkelpoisuuden säilyttäminen sekä monikulttuurisuuden hyväksyminen. Toiminnan tulee perusopetuksen tavoin edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä yksilön oikeuksien ja vapauksien kunnioittamista. Toiminnan järjestämisvastuun jakautuminen kahdelle toimialalle ei turvaa palvelun toteutumista yhdenvertaisesti (yhdenvertaisuuslaki) kaikille perusopetuksen oppilaille. Myös tila-, henkilöstö- ja kuljetusresurssien käytössä on yhden järjestäjätalon helpompi saavuttaa synergiaetua.

Valmistelija perusturvajohtaja p. 040 513 5821

Päätösehdotus

Perusturvajohtaja

Perusturvalautakunta esittää kaupunginhallitukselle, että perusopetuslain mukaisen aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisvastuu on kokonaisuudessaan sivistystoimella lukuvuoden 2021-2022 alusta lähtien.

Päätös

Hyväksyttiin.

SIV 06.05.2021 § 49

Perusopetuslain mukaan järjestettävä aamu- ja iltapäivätoiminta Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnasta säädetään perusopetuslain 8 a luvussa. Kunta vastaa toiminnan kokonaisuudesta. Kunta voi järjestää aamu- ja iltapäivätoimintaa itse, yhdessä muiden kuntien kanssa tai se voi hankkia palvelut esimerkiksi järjestöiltä tai yhteisöiltä. Kunnilla ei kuitenkaan ole velvollisuutta tarjota toimintaa. Mikäli kunta järjestää toimintaa, tulee se järjestää Opetushallituksen hyväksymien aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteiden mukaisesti.

Jos kunta järjestää tai hankkii aamu- ja iltapäivätoimintaa, sitä tulee tarjota kunnassa toimivien koulujen ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille sekä muiden vuosiluokkien osalta erityistä tukea saaville oppilaille kunnan päättämässä laajuudessa. Mikäli mahdollista, erityistä tukea saavien oppilaiden aamu- ja iltapäivätoiminta järjestetään muun aamu- ja iltapäivätoiminnan yhteydessä. Jos oppilaiden tarpeet sitä edellyttävät, voidaan toiminta järjestää myös omissa ryhmissä. Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen mahdollisuuksien

mukaan oman ikäkauden mukaisissa ryhmissä tukee erityistä tukea saavien oppilaiden kehitystä.

Perusopetuslain mukaisesta aamu- ja iltapäivätoiminnasta voidaan määrätä maksettavaksi asiakasmaksu. Kunta päättää aamu- ja iltapäivätoiminnasta perittävän kuukausimaksun määrän, joka saa olla enintään 120 euroa silloin, kun toimintaa järjestetään kolme tuntia päivässä, ja enintään 160 euroa silloin, kun toimintaa on neljä tuntia päivässä.

Erityishuoltolain mukaan järjestettävä aamu- ja iltapäivätoiminta Kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain mukaan kehitysvammaisten koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta on erityishuollosi katsottavaa toimintaa. Se on perusopetuslakiin nähden erityislaki, jota on sovellettava kehitysvammaisen koululaisen aamu- ja iltapäivätoimintaan silloin, kun kaikille lapsille tarkoitetut perusopetuslain mukaiset palvelut eivät riitä vastaamaan lapsen hoidon tarpeeseen tai hoidon tarpeen on katsottava johtuvan ensisijaisesti hänen kehitysvammastaan.

Kun hoidon tarve aiheutuu selkeästi lapsen kehitysvammasta, on iltapäivätoiminta erityishuoltona järjestettyä toimintaa ja asiakkaalle maksutonta. Maksuttomuus perustuu sosiaali- ja terveydenhuollon asiakaslain 4 §:n 2 kohtaan, jonka mukaan kehitysvammalaissa tarkoitettu erityishuolto on maksutonta. Kunnan tulee huolehtia maksutusta myös erityishuollon järjestämiseksi välttämättömistä kuljetuksista tai suorittaa niistä aiheutuvat kustannukset.

Ensisijaisesti kehitysvammaisuuden perusteella annettu aamu- ja iltapäivätoiminta on katsottava kehitysvammalain 2 §:ssä tarkoitetuksi hoidoksi ja muuksi huolenpidoksi, joka on toteutettava lain mukaisena erityishuoltona ja jota kunnan on järjestettävä tarvetta vastaava määrä. Kehitysvammaisen lapsen aamu- ja iltapäivätoiminnan tarve tulee tällöin mainita erityishuolto-ohjelmassa. Mikäli oppilas tarvitsee aamu- ja iltapäivätoimintaa nimenomaan kehitysvammansa vuoksi, kysymys ei ole varhaiskasvatuslain eikä myöskään perusopetuslain perusteella järjestettävästä peruspalvelusta. Tällöin hoito tulee järjestää kehitysvammalain mukaisena erityishuoltona.

Sivistyslautakunnan kanta perusturvalautakunnan päätösesitykseen Toiminnan siirtäminen sivistystoimeen lukuvuoden 2021-2022 alusta lukien ei ole tarkoituksenmukaista. Tärkeää olisi odottaa hyvinvointialuelainsäädännön valmistuminen, jotta tiedetään varmasti, mikä taho jatkossa järjestää erityishuoltolain mukaisen aamu- ja iltapäivätoiminnan hyvinvointialueuudistuksen toteutuessa. Hallituksen esityksen mukaan Suomeen muodostettaisiin 21 hyvinvointialuetta, joille siirrettäisiin kuntien ja kuntayhtymien vastuulla nykyisin olevat sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävät. Jos tuo kattaa myös kehitysvam-

maisten erityishuoltona toteutetut tehtävät, ei ole järkevää siirtää tässä vaiheessa kehitysvammaisten koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa sivistystoimeen.

Mikäli toiminnan siirtäminen toteutetaan perusturvalautakunnan ehdotuksen mukaisesti, tulee sitä ennen toteuttaa nykyisin perusturva-toimessa ko. toiminnassa työskentelevien vakinaisten henkilöiden YT-lain mukainen kuuleminen. Tämän lisäksi sivistystoimessa pitää ehtiä suunnitella oman henkilöstön yhteiskäytön mahdollisuus toiminnan järjestämisessä (mm. 100%:n työajan tarjoaminen Työsopimuslain 5 §:n mukaisesti koulunkäynninohjaajille) sekä järjestää myös YT-lain mukaiset kuulemiset mahdollisten tehtävien muuttumisten takia. Tätä kaikkea ei ehditä tehdä ennen lukuvuoden 2021-2022 alkamista.

Valmistelija: sivistysjohtaja, puh. 040 749 7718

Päätösehdotus

Sivistysjohtaja:

Sivistyslautakunta päättää esittää kaupunginhallitukselle, että kehitysvammaisten erityishuoltolain mukaan järjestettävän aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisvastuu jatkuu perusturvatoimella em. perustein. Mahdollista toiminnan järjestämisen siirtoa sivistystoimeen aletaan valmistella vuoden 2022 aikana, mikäli hyvinvointialueuudistukseen liittyvän lainsäädännön mukaan toiminta jää kuntaan hyvinvointialueuudistuksen toteutuessa vuoden 2023 alusta lukien.

Käsittely kokouksessa:

Keskustelun kuluessa Ville Saarinen teki sivistysjohtajan päätösehdotukseen vastaehdotuksen, että kehitysvammaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisvastuu siirtyisi sivistystoimelle lukuvuoden 2021-2022 alusta lukien. Ehdotus ei saanut kannatusta, joten se raukesi.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.